

Sissejuhatus mahetoomisse

Eesti Mahepõllumajanduse
Sihtasutus 2021

Lilia Kulli

lilia.kulli@gmail.com

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Mahepõllumajandusliku taimekasvatuse nõuded

Üleminekuaeg

- ✦ Algab tunnustamise taotluse esitamise päevast
- ✦ Võimalik taotleda mahetoetust, mahedana toodangut müüa ei saa
- ✦ Üleminekuaeg on lõppenud, kui mahepõllumajanduse eeskirju on järgitud:
  - ◆ vähemalt 2 aastat enne külvi (põllukultuurid);
  - ◆ rohumaa või mitmeaastaste söödataimede puhul vähemalt 2 aastat enne söödana kasutamist;
  - ◆ muude mitmeaastaste taimede puhul (nt maasikas, õunapuud) vähemalt 3 aastat enne koristust.

Mahe- ja tavatootmine

- ✦ Ühes ettevõttes saab olla nii mahe- kui ka tavatootmine
- ✦ Sama liiki loomad peavad olema kõik mahedad (nt lihaveised ja piimakari)
- ✦ Sama liiki taimi, mille sordid ei ole visuaalselt kergesti eristatavad, ei saa kasvatada nii mahe- kui ka tavatootmises
- ✦ ERAND – Paralleelne tootmine, PTA võib anda loa:
  - rohumaa puhul, mida kasutatakse **üksnes karjatamiseks**;
  - mitmeaastaste taimede puhul (puuviljakasvatus) teatud tingimustel;
  - seemnete, vegetatiivse paljundusmaterjali ja istutusmaterjali tootmise puhul teatud tingimustel;
  - põllumajandusuuringute ja põllumajanduse õppeasutuste puhul.

Eristatavus mahepõllumajanduslike taimekasvatussaaduste tootmisel

- ✦ Kui hooneid, rajatisi, masinaid ja seadmeid kasutatakse nii mahe- kui ka mittemahe taimekasvatussaaduste tootmiseks, siis tuleb sellest **PTAd teavitada**.
- ✦ Kui ettevõtte kasutab teise ettevõtte teenust või osutab teenust teisele ettevõttele, tuleb samuti **PTAd teavitada**.
- ✦ Masinad ja seadmed peavad olema enne mahetaimekasvatussaaduste tootmist puhastatud. Puhastustoimingud peavad olema kirjalikult fikseeritud.
- ✦ Teise ettevõtte hoonete ja rajatiste kasutamisel (nt kuivatamiseks, sorteerimiseks) peab olema kirjalik leping. Teine ettevõtte peab võimaldama PTA kontrolli (nt vilja kuivatamine).
- ✦ Teise ettevõtte põllutöömasinate kasutamisel pole lepingut vaja. NB! Puhastamine.

Seeme ja taimne paljundusmaterjal

- ✦ Kasutama peab mahepõllumajanduslikult toodetud seemet ja taimset paljundusmaterjali, s.h seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali.
- ✦ Kui taimeliigi või sordi mahepõllumajanduslikult toodetud seemet või taimset paljundusmaterjali **ei ole võimalik saada, võib PTA nõusolekul kasutada keemiliselt töötlemata mittemaheseemet või taimset paljundusmaterjali, välja arvatud seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali** (nt kapsa-, tomatitaimed). Mittemahe istikute (nt maasikataimed, sh frigotaimed, marjapõõsad, viljapuud) ja tippsibula kasutamine on lubatud.
- ✦ Tuleb jälgida maheseemne andmekogu, kus on kajastatud olemasolev maheseeme: <https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maaomanikule/mahepollumajandus/alustajale-ja-jatkajale>

Külvikord

- ✦ **Külvikord on mahetootmise nurgakivi!**
- ✦ **Külvikorra plaan** sisaldab rakendatud või rakendatavat külvikorda või külvikordasid.
- ✦ Külvikord peab sisaldama liblikõielisi taimi. Antud aastal külvikorras näidatud kultuurid peavad olema ka **taimekasvatusplaanis** ning ka reaalselt kasvama, v.a juhul, kui tootja on teavitanud muudatusest.
- ✦ Külvikorra plaani **ei pea** koostama järgmisele maale:
  - 1) vähemalt 5 aasta vanune rohumaad või vähemalt 5 aasta vanuseks kavandatud rohumaad;
  - 2) looduslik rohumaad;
  - 3) puuvilja- ja marjakultuurid ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks kasutatav maa;
  - 4) heinaseemne tootmiseks kasutatav maa;
  - 5) põld, mis on väiksem kui 0,3 ha

Külvikord

- ✦ **Külvikord** on pikemaks ajaks ette planeeritud põllumajanduskultuuride (ka mustkesa) paiknemise ja järgnevuse süsteem külvikorraväljadel.
- ✦ Kultuuride süsteemikindel paiknemine ruumiliselt ja järgnemine üksteisele ajaliselt kindlal maa-alal moodustabki külvikorra
- ✦ Külvikord on üles ehitatud viljavahelduse põhimõttel.
- ✦ **Viljavaheldus** on kultuuride agrobioloogiliselt põhjendatud vaheldumine. Viljavaheldusega on tegemist ka siis, kui kindlat külvikorraväljadeks eraldamist pole, toimub lihtsalt kultuuride vaheldumine põllul
- ✦ **Viljaringeks e rotatsiooniks** nimetatakse perioodi, kui külvikorra kõik kultuurid on läbinud teatud külvikorravälja.

Külvikorra põhimõtted

- ✦ Taimikuga katmata mulla oleku minimeerimine
- ✦ Mullas orgaanilise aine sisalduse taseme suurendamine /säilitamine
- ✦ Umbrohtudele tundlike kultuuride vaheldamine neid allasuruvate kultuuridega
- ✦ Mullaviljakuse parandamine vahekultuuridega
- ✦ Erineva juurestiku süsteemiga kultuuride kasutamine
- ✦ Liblikõielised vahekultuurid - külvikorra kindel osa

Külvikord

✦ Külvikorda planeerides tuleb arvestada antud koha mullastiku ja kliima eripärasid, majanduslikke võimalusi ja soovitavaid eesmärke.

✦ Külvikorra ja mullaharimise nõuete eiramine põhjustab umbrohtude levikut (Rukki-kastehein)

Külvikord

- ✦ Külvikorda peaks planeerima selliseid põllukultuure, mis muudavad huumusbilanssi positiivsemaks ning täiendaks järjepidevalt mulla orgaanilise aine varu.
- ✦ Mulda viidava orgaanilise aine arvel paraneb muldade huumusseisund, sellest tulenevalt ka mulla toiterežiim, struktuursus, füüsikalised ja hüdrofüüsikalised omadused.
- ✦ Rikkalik orgaanilise aine muldaviimine mõjub soodsalt mulla elustikule ja mulla bioloogilisele aktiivsusele.

Külvikord

- ✦ Haljasväetiste toimel väheneb savimuldade sidusus ja paraneb veeläbilaskvus.
- ✦ Tugevama juurekavaga liblikõielised transpordivad sügavamatest mullakihtidest künnikihti mineraalseid toiteelemente.
- ✦ Maheviljeluses on liblikõieliste haljasväetiskultuuride kasvatamine peamine võimalus rikastada mulda lämmastikuga.
- ✦ Seejuures on oluline, et liblikõielised kultuurid on võimelised raskemini lahustuvat fosforit ja kaaliumi võrreldes teraviljadega paremini omastama ja biomassi mulda kündes muutuvad nad teistele kultuuridele kättesaadavamaks.

Külvikord

- ✦ Erinevad kultuurtaimed konkureerivad umbrohtudega erinevalt.
- ✦ Väga hea umbrohtude alla suruja on punane ristik või ristiku ja kõrreliste segu.
Nende kasvatamine võimaldab jagu saada näiteks põldohakast.
- ✦ Kui ristiku või lutserni esimese niite aeg langeb kokku põldohaka õiepungade faasiga, siis peatame ohaka intensiivse toitainete varude kogumise roomjuurtesse.

Külvikord

- ✦ Kultuuride liike, millel on suuremat kahju põhjustavaid ühiseid haigusi, ei tohiks üksteise järel kasvatada.
- ✦ Näiteks rapsi kasvatamisel soovitatakse jätta vähemalt 1 aasta vahele kui kasutatakse eelviljadena hernest (valgemädanik) ja kartulit (tõusmepõletik).

Külvikord

- ✦ Traatussid, naksurlase vastsed, võivad kartuleid (ja muid vastuvõtlikke kultuure) tõsiselt kahjustada.
- ✦ Nad kaevuvad mugulatesse ja muudavad need tarbimiseks turustamiseks kõlbmatuks
- ✦ Lahendus - Vähendage nakatumise ohtu külvikordade kavandamise kaudu: üheaastase kõrrelise-ristiku kündmise ja kartuli paigutamise järel pärast kolmandat või isegi neljandat kündmise aastat saab nakatumise intensiivsust tunduvalt vähendada.

Huumus

- ✦ Huumus miks esimeseks?
- ✦ Huumus näitab mullastiku pikaajalist head majandamist
- ✦ Näitab mulla eluvõimet ja viljakust
- ✦ Huumuses on võimalik salvestada toitaineid kasvatatavatele kultuuridele

Huumus

- ✦ Huumusesisalduse tõusul paraneb mulla üldine struktuursus
- ✦ Aktiveerub mulla elustik, väheneb mullas olevate toksiinide ja haigustekitajate toime.
- ✦ Seega - oluline, et künnikihi huumusbilanss oleks külvikorra rotatsiooni läbimisel tasakaalus või positiivne

Huumus

- ✦ Olenevalt kasvatatavast kultuurist künnikihi huumusvaru aastas väheneb või kasvab.
- ✦ Kui valitud kultuuridega pole külvikorras võimalik huumusbilanssi tasakaalustada, saab seda teha, andes lisaks sõnnikut, komposti või kasvatades haljasväetisi ja vahekultuure.
- ✦ Valdavalt on Eesti põllumuldade künnikihi huumusvaru 60-90 t/ha

Huumus

Huumusvaru suureneb aastas, kui kasvatatakse järgmisi kultuure:

lutsern, punane ristik, mesikas – muldaharimise järgselt 1,5-2,0 t/ha

✳ liblikõieliste-kõrreliste põldhein või kõrreliste põldhein, kultuurkarjamaa ja kulturniit - muldaharimise järgselt 1,3-1,5 t/ha

✳ lutsern, punane ristik, mesikas, liblikõieliste - kõrreliste põldhein või kõrreliste põldhein, kultuurkarjamaa ja kulturniit – ei harita mulda 0,5-1,0 t/ha

✳ kaunvili koos põhuga 0,15-0,4 t/ha

✳ vahekultuurid põhikultuuri järgselt külvatuna 0-0,2 t/ha

✳ liblikõieliste heintaimede allakülv - ei harita mulda 0-0,2 t/ha

✳ liblikõieliste heintaimede katteviljata külv kevadel – ei harita mulda 0,2-0,4 t/ha

✳ liblikõieliste heintaimede allakülv koos põhuga – muldaharimise järgselt 0,5-0,9 t/ha

✳ liblikõieliste heintaimede katteviljata külv kevadel - muldaharimise järgselt 0,5-0,8 t/ha

Huumus

Huumusvaru väheneb aastas, kui kasvatatakse järgmisi kultuure:

- ✦ kartul, köögivili 2,0 t/ha
- ✦ mais 1,7 t/ha
- ✦ teraviljad, tatar, kanep, päevalill, lina, raps, rüps jt ristõielised
- ✦ õlikultuurid - põhu eemaldamisel 1,0 t/ha
- ✦ üheaastased kõrrelised heintaimed 0,7 t/ha
- ✦ mustkesa 2,5 t/ha

Huumus

- ✦ Terakultuuride põhu jäämisel põllule tuleks arvestada, et 5t põhku suurendab huumusesisaldust 1 t/ha
- ✦ Oma põldude viljavahelduse huumusbilanssi saab koostada ka Eesti Maaülikooli koostatud Exceli põhise Huumusbilansi kalkulaatori abil, mille leiab veebiaadressil <https://pk.emu.ee/struktuur/muld/teadustoo/huumusbilansi-kalkulaator/>

Vihmaussid

- ✦ Vihmaussid – viljaka mulla loojad
- ✦ Vihmausside arvu ja mitmekesisust peetakse mullaviljakuse oluliseks kriteeriumiks, sest vihmaussid aitavad mitmel viisil kaasa terve ja bioloogiliselt aktiivse mulla kujunemisele ning põllumajandussüsteemide paremale kohanemisele kliimamuutustega.
- ✦ Vihmaussid toetavad põhilisi mulla funktsioone, mis on aluseks paljudele positiivsetele ökosüsteemi teenustele.
- ✦ Kesk-Euroopa tingimustes on 120–140 vihmaussi põllumulla ruutmeetri kohta hea tulemus.

Vihmaussid

- ✦ Vihmausside umbkaudset arvu saab ise kergesti ligikaudselt hinnata, kasutades järgmist meetodit:
- ✦ 10 x 10 cm ja 25 cm sügavune labidatäis viljakat, keskmise raskusega mulda sisaldab keskmiselt 2–3 vihmaussi. See vastab 100–200 vihmaussile ruutmeetri kohta.

Vihmaussid

- ✦ Vihmausside käigid soodustavad mulla õhustamist ja suurendavad makropooride hulka.
- ✦ Vihmaussid parandavad vee infiltratsiooni mulda ja vähendavad vee äravoolu mulla pinnalt
- ✦ Vihmaussid lagundavad taimejäänuseid

Vihmaussid

- ✦ Vihmaussid on suurepäraseid kompostijad.
- ✦ Nad suudavad orgaanilist materjali kompostida kiiremini kui mis tahes muu süsteem.
- ✦ Mõned liigid suudavad päevas süüa ligi poole oma kehakaalu jagu toitu (nt *Eisenia Fetida*).
- ✦ Ööuss tuleb öösel välja, otsib taimset materjali ning viib selle enda uuristatud käiku.
- ✦ Kui toit on söödud, väljutab ta sõnniku mullapinnale ja nii muutub sõnnik taimedele väetiseks.

Väetamine

- ✦ Taimede saagikuse määrab miinimumis olev taimekasvutegur ning selle põhjustajaks võib sageli olla mullaväsimus
- ✦ Mullaväsimuse peamised põhjused on:
  - üldine **mulla** vaesumine toite- ja mikroelementidest;
  - mulla füüsikalise-keemiliste omaduste ja struktuuri halvenemine;
  - soodsad tingimused fütopatogeense mikrofloora arenemiseks ja kahjurite paljunemiseks;
  - ohtlike umbrohtude paljunemine;
  - toksiinide eritumine juurtest ning fütotoksiliste ainete kuhjumine mullas.

Väetamine

- ✦ Mullaviljakuse ja mulla bioloogilise aktiivsuse säilitamiseks ja suurendamiseks tuleb eelkõige:
  - ◆ kasvatada liblikõielisi ja haljasväetisi
  - ◆ rakendada mitmeaastasi sobivaid külvikordi
  - ◆ kasutada maheloomakasvatusest pärit eelistatult kompostitud sõnnikut
  - ◆ kasutada maheettevõttest pärit kompostitud eelistatult orgaanilist materjali
- ✦ Sõnniku ja loomade väljaheidetega on lubatud haritava maa ühe hektari kohta aastas anda **kuni 170 kg N**

Väetamine

- ✦ Mulla üldise seisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse suurendamiseks mullas või põllukultuurides võib kasutada mikroorganisme sisaldavaid asjakohaseid preparaate. Preparaatides sisalduvad mikroorganismid ei tohi olla GMOdest pärit.
- ✦ Komposti aktiveerimiseks võib kasutada asjakohaseid taimseid valmistisi või mikroorganisme sisaldavaid preparaate.
- ✦ Lubatud on kasutada määruse (EÜ) 889/2008 I lisas nimetatud väetisi ja mullaomaduste parandajaid (s.h tavaloomakasvatusest pärit sõnnikut)

Väetamine

Paljusid ettevõtteid kimbutab fosforipuudus.

- ✦ Fosforipuuduse puhul aitab puhta fosfaadi andmise asemel sõnnik või kompost.
- ✦ Liblikõieliste kasvatamine ja mulla mikroorganismide soodustamine aitab kaasa sellele, et vabaneb rohkem mulda seotud fosforit.
- ✦ Sageli on fosforipuuduse põhjustajaks kõrge pH, mis takistab taimedel fosforit kätte saada.

Väetamine

Määruse 889/2008 I lisa, mõned näited:

- ✦ Loomsed saadused ja kõrvalsaadused (vere-, sõra-, sarve-, kondi-, kala-, liha-, sule-, karvajahu, jahvatatud karusnaha- ja nahatükid, vill; karusnahk, karvad, piimasaadused)
- ✦ Merevetikad ja merevetikatooted
- ✦ Looduslik magneesium- ja kaltsiumkarbonaat (nt jahvatatud dolomiit)
- ✦ Mikroelemendid
- ✦ Taimsete ainete kompostitud või kääritatud segu
- ✦ Saepuru ja puidulaastud, puukoorekompost, puutuhk
- ✦ Looduslik fosfaat

Kaubanduslikud väetised

- ✦ <http://agripartner.ee/tootekategooria/mahevaetised/>
- ✦ <http://www.balticagro.ee/mahe/vaetised>
- ✦ <https://scandagra.ee/toote-kategooria/mahetooted/>
- ✦ [Mahetootmisse sobilikke väetisi jt leiab ka üleeuroopalisest mahepõllumajanduse nõuetele vastavate sisendite andmebaasist](#)
<https://www.inputs.eu/input-search.html>
- ✦ **Mahetootmisse sobivad väetised, mullaomaduste parandajad ja toitained** – nimekiri on PTA kodulehel
<https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maomanikule/mahepollumajandus/taimekasvatus>

Taimekaitse

✦ Umbrohu ja taimekahjustajate tõrjeks peab eelkõige:

- ✦ kasutama sobivad taimeliike ja sorte;
- ✦ kasutama sobivat külvikorda;
- ✦ kasutama sobivaid agrotehnilisi võtteid;
- ✦ kaitsma taimekahjustajate looduslikke vaenlasi, luues neile soodsa elukeskkonna;
- ✦ tegema umbrohutõrjet nt leegitamise teel;
- ✦ kasutama teisi sarnaseid ennetusabinõusid.

✦ Võib kasutada (EÜ) 889/2008 II lisas nimetatud tooteid

Taimekaitse

Agrotehnikanõuete täitmine tagab taimedele soodsad kasvutingimused, mis muudavad nad vastupidavamaks taimekahjustajatele.

Agrotehnilised tõrjevõtted jagunevad ennetavateks ja otsesteks.

Otsese tõrje hulka kuuluvad kõik mullaharimistööd, ennetava tõrje all tuleb mõista tervet seemet, õiget väetamist, viljavaheldust.

Taimekaitse

- ✦ Viljavaheldusel on tähtis, et samale maalapile järgnevat kultuuri külvates ei kahjustaks neid samad kahjurid-haigused, mis eelvilja.
- ✦ Näiteks ei sobi järjestikku kasvatada ristõielisi ega sarikõielisi kultuure.
- ✦ Arvestama peab ka mõne kultuuri haigustekitaja pikaajalist säilimist mullas - kapsanuutri tekitaja püsib mullas 5-8 aastat.

Taimekaitse

- ✦ Peale haiguste ja kahjurite kuhjumise põhjustab sama kultuuri järjestikune kasvatamine mulla saastamist taime juurte eritavate ja talle enesele mürgiselt mõjuvate ainetega, mis hakkavad pidurdama selle taimeliigi kasvu ja arengut.

Mahetoetus 2021 ja 2022

Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus

- ✳️ Tootja peab olema kantud maheregistrisse
- ✳️ Peab vastama aktiivse tootja nõuetele
- ✳️ Minimaalne toetuspind 1 ha, min põllupind 0,3 ha
- ✳️ Peab rakendama põllul külvikorda – kasvatama liblikõielisi
- ✳️ Püsirohumaadele peab olema 0,2 LÜ mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi
- ✳️ Toetust ei maksta musta kesa ja sööti jäetud maa eest

Mahtoetus

Mahepõllumajandusele ülemineku toetust võib taotleda taotleja, kes:

esitas esimesele kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal või esimesel kohustuseaastal ettevõtte esmakordse tunnustamise taotluse mahepõllumajanduse seaduse alusel ja alustas üleminekut mahepõllumajanduslikule tootmisele ning kelle kasutuses olev maa ei ole üleminekuaega läbinud;

Toetuse nõuded

- ✦ Sama liiki põllukultuure ei tohi kasvatada rohkem kui 2 järjestikusel aastal
- ✦ Teraviljakultuure ei tohi kasvatada rohkem kui 3 järjestikusel aastal
- ✦ Ristõielisi ei või kasvatada samal maal uuesti enne kolme aasta möödumist
- ✦ Vähemalt 20% põllumaast liblikõielised
- ✦ Vähemalt 20% põllumaast talvine taimkate
- ✦ Kehtivad mullaproovid iga 5 ha põllumaa kohta 1. detsembriks
- ✦ Viljapuude ja marjapõõsaste võrad, võraalused ja reavahed peavad olema hooldatud.
- ✦ Koolituse kohustus: 2 algkoolitust esimesel kohustuseaastal ja veel 2 viienda aasta 1. juuniks

Mullaproovid

- ✦ Kui toetusõiguslikult maalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta,
- ✦ peab taotleja korraldama mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.
- ✦ Kui põllumajanduslikus ettevõttes on toetusõiguslikku maad üle kümne hektari, peab mullaproovid võtma PMK korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik

Mullaproovid

- ✦ 2021. ja 2022. aastal võetud kohustuse puhul peab kohustuseaasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest olema analüüsitud mulla orgaanilise süsiniku sisaldus arvestusega, et toetusõigusliku maa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov.

Mullaproovide vajalikkus!?

Mullaproov aitab selgitada:

- ✦ mulla sobivust põllumajandusmaaks;
- ✦ lupjamise vajadust;
- ✦ mullareaktsioonile enamsobivaid kultuure;
- ✦ saaki limiteerivaid tegureid;

Aitab hinnata:

- ✦ mullas toimuvaid muutusi
- ✦ agrotehnoloogia õigsust.

Aitab planeerida optimaalseid, mullastikule vastavaid külvikordi.

Talvine taimkate

- ✦ Taotleja peab hoidma vähemalt 20 % toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all.

2021. ja 2022. aastal võetud kohustuse puhul täidab taotleja sätestatud nõuet kohustuseaasta 1. novembrist kuni vähemalt kohustuseaasta lõpuni.

- ✦ Nõue on kehtestatud toitainete leostumise vältimiseks mullast, kuna leostumise suurenemine algab üldjuhul peale saagi koristamist ja tipneb sügistalvisel perioodil.

Talvine taimkate

- ✦ Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelist taimikut omavad kultuurid.
- ✦ Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärganud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks.
- ✦ Koristamata põllukultuure ja kõrretüüd ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ja ei väldi leostumist.

Toetuse nõuded

- ✦ Viljavahelduse või külvikorra nõuete järgimisel võetakse arvesse ka põllumajanduskultuurid, mida kasvatati sellel maal kohustuseperioodile vahetult eelnenud aastatel.
- ✦ Liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segu on lubatud kasvatada ka allakülvina.
- ✦ Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30 protsenti.
- ✦ Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70 protsenti

Toetuse nõuded

✦ 2021. ja 2022. aastal võetud kohustuse puhul on kohustuseperiood, mille jooksul tuleb toetatavaid tegevusi ellu viia, üks kalendriaasta.

Nimetatud kohustuseperioodi puhul on määruses sätestatud kohustuseaasta ja esimene kohustuseaasta taotluse esitamise kalendriaasta.

Toetuse nõuded

- ✦ Kui toetusõiguslikul põllumaal kasvatatakse kohustuseaastal köögivilja, maasikat või mõlemat kokku rohkem kui kümnel hektaril, ei anta toetust nende kasvatamiseks kasutatava selle põllumaa pindala osa kohta, mis ületab kümmet hektarit.
- ✦ Kui toetusõiguslikul põllumaal kasvatatakse kohustuseaastal lisas nimetatud ravim- või maitsetaimi kokku rohkem kui neljal hektaril, ei anta toetust nende kasvatamiseks kasutatava selle põllumaa pindala osa kohta, mis ületab nelja hektarit

Toetuse nõuded

- ✦ Selle ajavahemiku arvutamisel, mille jooksul on põllumaad kasutatud heintaimede kasvatamiseks, võetakse arvesse kohustuseperioodile vahetult eelnenud iga aasta, millal seal kasvatati järjestikku heintaimi.
- ✦ Nullaastaks loetakse heintaimede allakülvi aasta.

Nõuetele vastavus

✦ Toetuse saaja täidab oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikke majandamisnõudeid

✦ **Selgitav trükis Nõuetele vastavus 2021**

<https://www.pria.ee/sites/default/files/2021-04/N%C3%B5uetele%20vastavus%20ja%20rohestamine%202021.pdf>

„Nõuetele vastavus ja rohestamine 2021“ veebis.

NV info kodulehtedel:

✦ Maaeluministeerium

<https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/toetused-ja-riigiabi/nouetele-vastavus>

✦ PRIA

<https://www.pria.ee/infokeskus/nouetele-vastavus>

Struktuur

- ✦ Eestis on 1 makseagentuur - Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA), kes menetleb NV süsteemi hõlmatud toetusi, sh teostab ka oma vastutusallas olevate nõuete kohapealseid kontrole.
- ✦ Lisaks teostavad NV kohapealseid kontrole 2 pädevat kontrolliasutust: Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA), Keskkonnaamet .
- ✦ Asjakohaste määruste ja nõuete väljatöötamise eest nõuetele vastavuse süsteemis vastutab Maaeluministerium.

Toetused, millele NV nõuded kehtivad

OTSETOETUSED:

- ✦ ühtne pindalatoetus (ÜPT);
- ✦ kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetusega (ROH);
- ✦ noore põllumajandustootja toetus (NPT);
- ✦ puu- ja köögivilja kasvatamise otsetoetus (PKV);
- ✦ piimalehma kasvatamise otsetoetus (PTK);
- ✦ piimalehma kasvatamise otsetoetus Saaremaal, Hiiumaal, Muhumaal, Kihnus ja Ruhnus (PTK2);
- ✦ Ute ja kitse kasvatamise otsetoetus (UTK).

EESTI MAAELU AENGUKAVA (MAK) 2014-2020

TOETUSED:

✦ Põllumajanduslik keskkonnatoetus (PKT)

- keskkonnasõbraliku majandamise toetus (KSM);
- keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravim- ja maitsetaimekasvatuse ning maasikakasvatuse toetus (KSK);
- piirkondlik mullakaitse toetus (MULD);
- piirkondlik veekaitse toetus (VESI);
- keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus (KSA);
- kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (SORT);
- ohustatud tõugu looma pidamise toetus (OTL);
- poolloodusliku koosluse hooldamise toetus (PLK);

EESTI MAAELU AENGUKAVA (MAK) 2014- 2020 TOETUSED:

- ✦ mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus (MAH);
- ✦ Natura 2000 toetus põllumajandusmaale (NAT);
- ✦ Natura 2000 toetus erametsamaale (NAM);
- ✦ loomade heaolu toetus (LHT).

Nõude rikkumise hindamine

- ✦ Iga nõude rikkumise kohta on kontrolliasutuste poolt välja töötatud hindamismaatriksid.
- ✦ Kõigi asutuste kontrollitavad nõuded ja nende kohta koostatud hindamismaatriksid on avalikud PRIA kodulehel. Hindamismaatriksites on hinnatud rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust 4-punkti skaalal.
- ✦ Rikkumiste tuvastamise korral hinnatakse rikkumise punkte iga nõude osas eraldi ning tulemus kirjeldatakse kontrollaruandel ja sisestatakse süsteemi.
- ✦ Hindamismaatriksi abil leitud nõude rikkumise punktid on seotud nõude rikkumise vähendusprotsentidega.

Rikkumiste hindamine

- ✦ Hinde 1 puhul on tegemist väga väikese rikkumisega;
- ✦ hinde 2 puhul on tegemist väikese tähtsusega rikkumisega;
- ✦ hinde 3 puhul on nõude rikkumisel oluline tähtsus;
- ✦ hinde 4 puhul on nõude rikkumisel väga suur tähtsus.
- ✦ Tõsiduse, ulatuse ja püsivuse punktid liidetakse ning saadud koondhinde alusel leitakse iga nõude rikkumise sanktsioon ehk toetuste vähendamise protsent:
  - ✦ koondhinne 3-5 -> 1%,
  - ✦ koondhinne 6-10 -> 3%
  - ✦ Koondhinne 11-12 -> 5%

Hindamine

Kriteeriumid:

✦ **Tõsidus**

✦ **Ulatus**

✦ **Püsivus**

Kategooria	Hinne			
	1	2	3	4
Tõsidus			X	
Ulatus		X		
Püsivus			X	
Kokku:	3+2+3 = 8			

TÄNAN
TÄHELEPANU
EEST !

